

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA-4113-002-01/2014
D/14/505

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/14/505 – Gospodarka finansowa Lasów Państwowych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	Grzegorz Odziemkowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91130 z 20 maja 2014 r. Jerzy Bazylewicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 88772 z 10 lipca 2014 r. [dowód: akta kontroli tom I str. 1-4]
Jednostka kontrolowana	Nadleśnictwo Smardzewice ¹ , ul. Główna 1a, 97-213 Smardzewice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Dyśko, Nadleśniczy [dowód: akta kontroli tom I str. 5]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² gospodarkę finansową oraz efektywność prowadzonej działalności gospodarczej przez Nadleśnictwo. W latach objętych kontrolą, tj. 2011-2013 działalność Nadleśnictwa, po uwzględnieniu dopłat z funduszu leśnego na wyrównanie niedoboru³, zamknęła się dodatnim wynikiem finansowym (odpowiednio: 2 974,5 tys. zł, 1 149,1 tys. zł i 1 254,1 tys. zł).

W okresie objętym kontrolą zadania określone w rocznych planach finansowo – gospodarczych w zakresie pozyskania drewna zrealizowano w 100,5% (196 649 m³), a przychodów ze sprzedaży drewna na poziomie od 121,1% (13 380,7 tys. zł) w 2011 r. przez 91,2% (11 212,5 tys. zł) w 2012 r. do 99,7% (11 919,6 tys. zł) w 2013 r. Zaplanowane zalesienia i odnowienia zostały wykonane na powierzchni 452,67 ha.

Nadleśnictwo prawidłowo naliczało i odprowadzało odpisy na fundusz leśny⁴, z którego otrzymane środki na realizację zadań związanych z gospodarką leśną wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Planowanie i realizacja przychodów

Opis stanu faktycznego Powierzchnia Nadleśnictwa Smardzewice według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosiła 16 165,26 ha. Nadleśnictwo prowadzi gospodarkę leśną według Planu Urządzenia Lasu (PUL) na lata 2007-2016⁵.

W PUL określono m.in. etat pozyskania drewna na lata 2007-2016 w ilości 596 332 m³ grubizny netto, w tym w użytkowaniu rębnym – 305 692 m³, w użytkowaniu przedrębny – 290 640 m³.

¹ Dalej także Nadleśnictwo

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Nadleśnictwo otrzymało dopłatę na wyrównanie niedoborów w 2011 r. w wysokości 1 473,3 tys. zł, w 2012 r. – 1 440,3 tys. zł, w 2013 r. – 1 644,5 tys. zł.

⁴ W 2011 r. w wysokości 1 338,1 tys. zł, w 2012 r. – 1 625,8 tys. zł, w 2013 r. – 1 728,3 tys. zł

⁵ Zatwierdzony decyzją Ministra Środowiska z dnia 12 marca 2008 r.

[dowód: akta kontroli tom I str. 25-63]

Rozmiar pozyskania drewna ustalany na poszczególne lata odpowiadał ok. 1/10 etatu cięć określonego w PUL. W okresie objętym kontrolą nie dokonywano w trakcie roku zmian planu w zakresie pozyskania drewna.

[dowód: akta kontroli tom I str. 171]

Wykonanie etatu pozyskania drewna wyniosło w 2011 r. – 66,7 tys. m³, tj. 100,8% planu (66,2 tys. m³), w 2012 r. – 63,2 tys. m³, tj. 100,5% planu (62,9 tys. m³), a w 2013 r. – 66,7 tys. m³, tj. 100,3% planu (66,5 tys. m³)⁶.

[dowód: akta kontroli tom I str. 114]

W latach 2011-2013 Nadleśnictwo odnowiło i zalesiło łącznie 452,67 ha powierzchni ponosząc z tego tytułu koszty w wysokości 1 654,1 tys. zł, w tym na zalesienie 32,41 ha – 108,7 tys. zł, na odnowienie 420,26 ha – 1 545,3 tys. zł.

- w 2011 r. odnowiono i zalesiono łącznie 158,19 ha (plan 153,4 ha) za kwotę 593,6 tys. zł, z czego na odnowienie 153,74 ha poniesiono koszty w wysokości 581,3 tys. zł, a na zalesienie 4,5 ha – 12,3 tys. zł;
- w 2012 r. odnowiono i zalesiono łącznie 153,54 ha (plan 148,8 ha) za kwotę 519,5 tys. zł, z czego na odnowienie 144,7 ha poniesiono koszty w wysokości 494,1 tys. zł, a na zalesienie 8,84 ha – 25,3 tys. zł;
- w 2013 r. odnowiono i zalesiono łącznie 140,94 ha (plan 140,9 ha) za kwotę 541,0 tys. zł, z czego na odnowienie 121,82 ha poniesiono koszty w wysokości 469,9 tys. zł, a na zalesienie 19,12 ha – 71,1 tys. zł;

[dowód: akta kontroli tom I str. 82, 89, 104, 172, 544]

Według stanu na koniec 2013 r., po siódmym roku realizacji PUL, powierzchnia drzewostanów Nadleśnictwa wynosiła 14 682 ha, w tym 1 215 ha to drzewostany przekraczające wiek rębności określony dla nich w PUL (8,3%). W porównaniu do stanu z końca 2010 r. (1 350 ha) powierzchnia drzewostanów przekraczających wiek rębności określony dla nich w PUL zmalała o 135 ha (o 10,0%)⁷.

W okresie objętym kontrolą największy udział w strukturze wiekowej drzewostanu miały drzewostany w III, IV i V klasie wieku (na koniec 2011 r. odpowiednio: 25,7%, 21,7% i 16,2%, a na koniec 2013 r.: 23,9%, 20,1% i 18,0%).

Zasoby miąższości grubizny brutto wynosiły na koniec 2013 r. 3 903,6 tys. m³, z czego 326,9 tys. m³ (8,4%) stanowiły drzewostany przekraczające wiek rębności określony dla nich w PUL⁸.

W porównaniu do stanu z końca 2010 r. zasoby miąższości grubizny brutto w Nadleśnictwie wzrosły o 356,0 tys. m³ (o 10,0%). Zmalały natomiast⁹ zasoby miąższości grubizny brutto drzewostanów przekraczających wiek rębności określony dla nich w PUL (o 24,2 tys. m³).

[dowód: akta kontroli tom I str. 115, 116, 545]

⁶ Podane wielkości dotyczą pozyskania drewna ogółem. Pozyskanie grubizny wyniosło: w 2011 r. – 62,7 tys. m³ (100,0% planu – 62,8 tys. m³), w 2012 r. – 59,9 tys. m³ (100,0% planu – 59,9 tys. m³), w 2013 r. – 63,2 tys. m³ (99,9% planu – 63,3 tys. m³)

⁷ Według PUL (stan na dzień 1 stycznia 2007 r.) powierzchnia drzewostanów w wieku przekraczającym przyjęte w PUL zakresy wieków rębności dla poszczególnych gatunków drzew wynosiła 1273,80 ha, z czego 489,01 ha zaplanowano do użytkowania. Bez użytkowania pozostawiono 784,79 ha drzewostany w wieku przekraczającym przyjęte w PUL zakresy wieków rębności dla poszczególnych gatunków drzew. Na powierzchnię tą składa się: 121,86 ha drzewostanów w rezerwatach przyrody, 80,11 ha drzewostanów w gospodarstwie specjalnym (drzewostany zachowawcze, nasienne wyłączone wraz z otulinami, siedliska bagienne, lasy ochronne glebochronne wyłączone z użytkowania). Pozostawienie ok. 583 ha drzewostany w wieku przekraczającym przyjęte w PUL zakresy wieków rębności dla poszczególnych gatunków drzew wynikało z konieczności uwzględnienia zasad planowania użytkowania rębego (zachowania ładu przestrzennego, odpowiedniego sąsiedztwa drzewostanów, nawrotu cięć itp.).

⁸ W tym: 143,4 tys. m³ – do 10 lat przekroczenia wieku rębności, 94,4 tys. m³ – do 20 lat przekroczenia wieku rębności i 89,1 tys. m³ – powyżej 20 lat przekroczenia wieku rębności

⁹ Z 351,1 tys. m³ w 2010 r. do 326,9 tys. m³ w roku 2013

Nadleśniczy wyjaśnił, że istnienie drzewostanów przekraczających wiek rębności określony dla nich w PUL wynika m.in. z konieczności zachowania ładu przestrzennego i czasowego (umiejscowienie w czasie i przestrzeni kolejności cięć w drzewostanach). Na występowanie tych drzewostanów miały również wpływ uwarunkowania historyczne (zalesianie w przeszłości dużych obszarów gruntów i konieczność odnawiania w tym samym czasie dużych powierzchni). Ponadto, często z przyczyn zdrowotnych i sanitarnych (występowanie szkodników owadzych) zachodziła konieczność użytkowania drzewostanów młodszych i odkładanie w czasie użytkowania drzewostanów rębnych. [dowód: akta kontroli tom I str. 192-194]

Analiza dokumentów dotyczących 5 wybranych oddziałów¹⁰ zawierających drzewostany przekraczające wiek rębności określony dla nich w PUL wykazała zasadność ich występowania i potwierdziła przytoczone powyżej wyjaśnienia. [dowód: akta kontroli tom I str.127-159, 162-170]

Nadleśnictwo w latach 2011-2013 sprzedało odbiorcom 197,42 tys. m³ drewna za kwotę 36 512,8 tys. zł, w tym 165,35 tys. m³ za 33 314,6 tys. zł krajowym odbiorcom zewnętrznym (na podstawie umów), 31,37 tys. m³ za 3 059,0 tys. zł odbiorcom detalicznym oraz 0,7 tys. m³ za 139,2 tys. zł kontrahentowi zagranicznemu.

Przychody z tego tytułu wyniosły w 2011 r. – 13 380,7 tys. zł (121,1% planu), w 2012 r. – 11 212,5 tys. zł (91,2% planu), w 2013 r. – 11 919,6 tys. zł (99,7% planu).

Przekroczenie planu w 2011 r. spowodowane było uzyskaniem na Portalu Leśno-Drzewnym oraz systemowych aukcjach internetowych w aplikacji e-drewno wyższych niż planowane cen (planowano 170 zł/m³, a uzyskano 201 zł/m³) na surowiec drzewny.

Niewykonanie planu przychodów w 2012 r. wynikało z zastosowania do planów na ten rok uzyskanych na portalach aukcyjnych wysokich średnich cen drewna w 2011 r., zaś wylicytowane ceny w aukcjach w 2012 r. były niższe (planowano 202 zł/m³, uzyskano 182 zł/m³).

[dowód: akta kontroli tom I str. 174, 179-181, 546-547]

Nadleśnictwo ww. kontrahentowi zagranicznemu na podstawie 2 umów dokonało sprzedaży (w procedurze systemowych aukcji internetowych w aplikacji e-drewno) w 2013 r. 0,7 tys. m³ za kwotę 139,2 tys. zł. Średnia cena sprzedaży drewna dla kontrahenta zagranicznego wyniosła 213,48 zł/m³.

Średnia cena sprzedaży drewna dla podmiotów krajowych wyniosła w 2013 r. 186,48 zł/m³.

[dowód: akta kontroli tom I str. 215-232, 546-547]

W okresie objętym kontrolą (w 2012 r.) Nadleśnictwo sprzedało 378 m³ drewna za kwotę 47,2 tys. zł innej jednostce organizacyjnej Lasów Państwowych, tj. Zespołowi Składnic Lasów Państwowych w Siedlcach, który dokonał tego zakupu w imieniu innego podmiotu (firmy zewnętrznej). Sprzedaży dokonano po cenach uzyskanych na Portalu Leśno Drzewnym (PLD) oraz w procedurze systemowych aukcji internetowych w aplikacji e-drewno.

[dowód: akta kontroli tom I str. 189, 195-214]

Analiza 12 umów sprzedaży drewna¹¹ zawartych przez Nadleśnictwo Smardzewice, którymi objęto sprzedaż 4,3 tys. m³ drewna za kwotę 1 000,7 tys. zł wykazała, że: sprzedaż odbywała się na zasadach ustalonych w Lasach Państwowych, umowy zabezpieczały interes LP, przestrzegano warunków umów w zakresie ilości i rodzaju drewna, ceny i terminów odbioru. Drewno było wydawane kontrahentom po uprzednim dokonaniu przez nich przedpłaty pokrywającej całą jego wartość. W jednym przypadku za nieodebrane drewno Nadleśnictwo naliczyło odbiorcy kary umowne.

[dowód: akta kontroli tom I str. 279-387]

¹⁰ Leśnictwo Swolszewice – 10-350-d-00, Leśnictwo Twarda – 12-110-j-00, Leśnictwo Sługocice – 08-57-h-99, Leśnictwo Jaksonek – 04-140-h-00, Leśnictwo Twarda – 12-193-j-00

¹¹ Próba 12 umów sprzedaży drewna po 4 z lat 2011-2013

Nadleśnictwo z tytułu nieodebrania drewna w ilościach określonych w umowach naliczyło w latach 2011-2013 kary umowne 56 podmiotom (na podstawie 76 umów) na łączną kwotę 155 282,43 zł. Wpłaty kar dokonały 53 podmioty na kwotę 106 409,65 zł (68,5%). W 2 przypadkach sprawy niezapłaconych kar zostały skierowane do sądu, a w 1 przypadku do egzekucji komorniczej.
[dowód: akta kontroli tom I str. 262-265]

W latach 2011-2013 nie wystąpiły przypadki niepodpisania z Nadleśnictwem umów przez podmioty, które wygrały przetarg na zakup drewna.
[dowód: akta kontroli tom I str. 190]

W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo, z tytułu udostępniania nieruchomości Skarbu Państwa znajdujących się w zarządzie Lasów Państwowych, osiągnęło przychody netto w wysokości odpowiednio: 1 010,6 tys. zł, 1 382,9 tys. zł i 2 226,5 tys. zł¹². Największy udział w tych przychodach miały przychody uzyskane z tytułu udostępniania gruntów leśnych na cele eksploatacji kopalin (odpowiednio: 85,1%, 81,8% i 90,8%).

Nadleśnictwo nie udostępniało (na podstawie umów cywilno-prawnych) nieruchomości wykorzystywanych jako ośrodki wypoczynkowe lub wypoczynkowo – szkoleniowo – doradcze.
[dowód: akta kontroli tom I str. 388-394]

Według stanu na 29 sierpnia 2014 r. umowami dzierżawy gruntów Skarbu Państwa na złożach kopalin (będących w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Smardzewice) objęty był obszar 188,37 ha.

Powyższe grunty, na podstawie 26 umów, dzierżawiły 2 podmioty (jeden podmiot 127,8360 ha (67,9%) oraz drugi podmiot 60,5871 ha (32,1%)).

Analiza postępowania Nadleśnictwa Smardzewice, w sprawach związanych z dzierżawą gruntów na złożach kopalin nie wykazała nieprawidłowości¹³. Przy wydzierżawianiu gruntów przestrzegano zasad określonych regulacjami wewnętrznymi, a w zawartych umowach dzierżawy należycie zabezpieczono interesy Skarbu Państwa. Stwierdzono ponadto, że podniesiony w skardze, złożonej do NIK przez jeden z podmiotów, zarzut dotyczący zorganizowania w 2013 r. przez Nadleśnictwo przetargu na dzierżawę gruntów na złożach piasków nie znalazł potwierdzenia. Wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił w całości powództwo spółki w tej sprawie.
[dowód: akta kontroli tom I str. 395-534, 548-553]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Nadleśnictwa w zbadanym obszarze.

Planowanie i realizacja wydatków

Opis faktycznego	stanu	W latach objętych kontrolą Nadleśnictwo wydatkowało na pokrycie kosztów z tytułu: – pozyskania drewna – 4 753,1 tys. zł, w tym: w 2011 r. – 1 448,9 tys. zł (92,1% planu), w 2012 r. – 1 650,2 tys. zł (99,7% planu), w 2013 r. – 1 654,0 tys. zł (92,0% planu), – zrywki drewna – 3 409,4 tys. zł, w tym: w 2011 r. – 991,2 tys. zł (88,5% planu), w 2012 r. – 1 170,2 tys. zł (99,2% planu), w 2013 r. – 1 248,0 tys. zł (90,2% planu),
---------------------	-------	---

¹² Przychody uzyskano z tytułu udostępniania gruntów leśnych (odpowiednio w poszczególnych latach: 925,5 tys. zł, 1.304,1 tys. zł i 2.153,1 tys. zł), tym na cele eksploatacji kopalin (860,1 tys. zł, 1.131,8 tys. zł i 2.022,3 tys. zł), poletek łowieckich (0,16 tys. zł, 0,19 tys. zł i 0,19 tys. zł), gruntów rolnych (12,4 tys. zł, 13,9 tys. zł i 13,1 tys. zł) i gruntów zabudowanych (72,5 tys. zł, 64,7 tys. zł i 60,2 tys. zł).

¹³ Analizie poddano 4 umowy dzierżawy; Nr 2126/58/13 z 13.06.2013 r., Nr 2126/71/13 z 16.07.2013 r., Nr 142/TK/2012 z 31.10.2012 r., Nr 29/TK/2011 z 25.02.2011 r.

- odnowień¹⁴ - 5 057,3 tys. zł, w tym: w 2011 r. – 1 728,8 tys. zł (98,2% planu), w 2012 r. – 1 644,6 tys. zł (98,9% planu), w 2013 r. – 1 683,9 tys. zł (101,0% planu).

Średnioroczny koszt pozyskania 1 m³ drewna wyniósł w poszczególnych latach 22 zł, 26 zł i 25 zł, a średnioroczny koszt zrywki 1 m³ drewna odpowiednio: 16 zł, 20 zł i 20 zł.

[dowód: akta kontroli tom II str. 1-3]

Zrealizowane zadania z zakresu pozyskania drewna i odnowienia drzewostanu przewidziano w rocznych planach finansowo-gospodarczych oraz w PUL.

[dowód: akta kontroli tom I str. 64-113, tom II str. 6]

Ogłędziny upraw leśnych (odnowień) położonych w trzech wybranych oddziałach¹⁵ o łącznej powierzchni 9,64 ha wykazały, że zabiegi pielęgnacyjne ujęte w ewidencji zostały wykonane.

[dowód: akta kontroli tom II str. 11-19, 22-28]

Usługi z zakresu gospodarki leśnej w Nadleśnictwie Smardzewice realizowane były przez podmioty zewnętrzne wyłonione w drodze przetargów nieograniczonych.

[dowód: akta kontroli tom II str. 6]

Analiza zamówienia publicznego udzielonego w 2012 r. w trybie przetargu nieograniczonego na wykonanie usług z zakresu gospodarki leśnej (w tym m.in. pozyskania i zrywki drewna, wywozu śmieci, prac ręcznych i mechanicznych z zagospodarowania lasu) w Nadleśnictwie Smardzewice w 2013 r.¹⁶ wykazała, że przy wyborze wykonawców przestrzegano zasad określonych w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁷.

[dowód: akta kontroli tom II str. 43-85]

W okresie objętym kontrolą obciążenia Nadleśnictwa z tytułu wydatków na utrzymanie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi¹⁸ wyniosły ogółem 1 207,2 tys. zł, w tym: w 2011 r. – 386,0 tys. zł, w 2012 r. – 410,6 tys. zł, w 2013 r. – 410,6 tys. zł.

[dowód: akta kontroli tom II str. 86]

Wydatki na wynagrodzenia pracowników Nadleśnictwa wyniosły w 2011 r. – 3 478,1 tys. zł, w 2012 r. – 3 672,5 tys. zł, w 2013 r. – 3 667,1 tys. zł. W 2012 r. łączne wydatki na wynagrodzenia były wyższe niż w 2011 r. o 5,6% (przy wzroście zatrudnienia z 47 do 50 osób), a w 2013 r. zmalały w stosunku do poprzedniego roku o 0,1% (przy spadku zatrudnienia z 50 do 48 osób).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wyniosło w 2013 r. 6 788,0 zł i było wyższe o 4,4% niż w 2012 r. oraz o 8,7% wyższe niż w 2011 r.

[dowód: akta kontroli tom II str. 87, 259]

Na realizację zadań inwestycyjnych w latach 2011-2013 nakłady Nadleśnictwa wyniosły netto 7 144,9 tys. zł, w tym: 3 616,4 tys. zł w 2011 r. (z czego 173,6 tys. zł na zakupy inwestycyjne), 1 651,8 tys. zł w 2012 r. (z czego 66,5 tys. zł na zakupy inwestycyjne) i 1 877,7 tys. zł w 2013 r. (z czego 29,2 tys. zł na zakupy inwestycyjne).

[dowód: akta kontroli tom II str. 90-96]

W wyniku kontroli próby trzech zadań¹⁹, na które Nadleśnictwo wydatkowało łącznie 1 908,0 tys. zł (tj. 26,7% wydatków inwestycyjnych poniesionych w latach 2011-2013) stwierdzono, że przy wyborze wykonawców przestrzegano procedur wewnętrznych oraz przepisów Prawa zamówień publicznych, a także uzyskano wymagane decyzje i pozwolenia.

¹⁴ Sadzonki, wyprzedzające przygotowanie gleby, zalesienia, pielęgnacja

¹⁵ Oddziały nr 26a, 397g, 132g

¹⁶ Zamówienie obejmowało zarówno pozyskanie jak i zrywkę drewna i składało się z 10 części

¹⁷ Dz. U. z 2013 r. poz. 907 ze zm.; dalej Prawo zamówień publicznych lub PZP

¹⁸ Dalej RDLP w Łodzi

¹⁹ „Przebudowa drogi leśnej w Leśnictwie Jaksonek”, „Przebudowa drogi leśnej przeciwpożarowej w Leśnictwie Sługocice” i „Zakup samochodu dla Straży Leśnej”

[dowód: akta kontroli tom II str. 97-98]

Ustalono
nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Nadleśnictwa w badanym obszarze.

Planowanie i wykorzystanie środków funduszu leśnego

Opis stanu faktycznego Zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach²⁰ koszty działalności Nadleśnictwa obciążył, w latach objętych kontrolą, odpis podstawowy na fundusz leśny w łącznej wysokości 4 692,2 tys. zł, w tym w 2011 r. – 1 338,1 tys. zł, w 2012 r. – 1 625,8 tys. zł, w 2013 r. – 1 728,3 tys. zł. Odpis ten ustalony został iloczynem wskaźnika procentowego (odpowiednio: 10,0%, 14,5%, 14,5%) i wartością przychodów ze sprzedaży drewna (odpowiednio: 13 380,7 tys. zł, 11 212,5 tys. zł, 11 919,6 tys. zł).

[dowód: akta kontroli tom II str. 109-111, 119]

Kontrola wyliczania odpisu podstawowego oraz terminowości jego rozliczenia za miesiące marzec, kwiecień i maj każdego roku objętego kontrolą wykazała, że Nadleśnictwo ustalało kwoty odpisu zgodnie z § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe²¹ i rozliczało je terminowo (per saldo).

[dowód: akta kontroli tom II str. 114]

W latach 2011-2013 Nadleśnictwo uzyskało z funduszu leśnego środki w łącznej wysokości 4 860,3 tys. zł, w tym 4 558,1 tys. zł na wyrównanie niedoborów powstałych przy realizacji gospodarki leśnej i 302,2 tys. zł dopłat celowych na wykonanie określonych zadań²².

W ramach dopłat na wyrównanie niedoborów powstałych przy realizacji zadań gospodarki leśnej (art. 58 ust. 1 ustawy o lasach) Nadleśnictwo otrzymało w poszczególnych latach środki w wysokości 1 473,3 tys. zł w 2011 r., 1 440,3 tys. zł w 2012 r. i 1 644,5 tys. zł w 2013 r.

Faktyczny wynik Nadleśnictwa na działalności leśnej (uwzględniający wynik na działalności administracyjnej, podstawowej, ubocznej, koszty zarządu), skorygowany o odpis amortyzacyjny rzeczowych aktywów trwałych zakupionych ze źródeł zewnętrznych, wyniósł 1 955,1 tys. zł w 2011 r., (-) 431,0 tys. zł w 2012 r. i (-) 757,1 tys. zł w 2013 r.

W latach 2011-2012, po weryfikacji wyniku finansowego, Nadleśnictwo nie otrzymywało dodatkowych środków z funduszu leśnego. W 2013 r. otrzymało natomiast kwotę 754,8 tys. zł²³.

[dowód: akta kontroli tom II str. 106, 109-111, 119, 143, 145, 147]

Nadleśniczy wyjaśnił, że wyniki finansowe nadleśnictw związane są z warunkami przyrodniczo-leśnymi, w jakich dane nadleśnictwo gospodaruje, tj. m.in. wiekiem drzewostanów, siedliskami przyrodniczo-leśnymi.

Ustalono
nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące badanej działalności Z ustaleń kontroli opisanych w pkt. 4 niniejszego wystąpienia pokontrolnego wynika, że Nadleśnictwo, w oparciu o decyzję Dyrektora RDLP w Łodzi, dokonało podziału zysku za 2011 r., który wyniósł 2 974,5 tys. zł, zwiększając m.in. kapitał zasobów

²⁰ Dz. U. z 2014 r., poz. 1153

²¹ Dz. U. Nr 134, poz. 692 - dalej rozporządzenie w sprawie zasad gospodarki finansowej

²² Zwalczanie owadów techniką lotniczą, zalesianie gruntów w ramach KPZL, projekt KNX – stanowisko leśniczego, usuwanie skutków mrozów, szkolenie z wizytacji zalesień

²³ Weryfikacja wyniku za 2013 r. nastąpiła decyzją Nr 60 Dyrektora RDLP w Łodzi z dnia 23 czerwca 2014 r.

o kwotę 2 903,4 tys. zł. Osiągnięty zysk w tym roku pochodził m.in. z dopłaty z funduszu leśnego, które Nadleśnictwo otrzymało na pokrycie niedoboru na działalności podstawowej i administracyjnej w wysokości 1 473,3 tys. zł. Faktycznie w 2011 r. niedobór ten nie wystąpił – osiągnięto nadwyżkę w wysokości 1 955,1 tys. zł.

NIK nie kwestionuje sposobu podziału przez Nadleśnictwo zysku za 2011 r., bowiem został on dokonany na podstawie decyzji Dyrektora RDLP w Łodzi, zwraca jednak uwagę, że w 2011 r. dopłata nie niedobór skutkowałą wynikiem na działalności leśnej w kwocie 1 955,1 tys. zł.

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Nadleśnictwa w zbadanym obszarze.

Sytuacja majątkowo - finansowa

4.1 System organizacji rachunkowości

Opis stanu faktycznego W Nadleśnictwie wykorzystuje się system informatyczny pn. System Informatyczny Lasów Państwowych (SILP). SILP jest systemem informacyjnym zintegrowanym, wspomagającym zarządzanie w Lasach Państwowych, który jest zorganizowany modułowo i obsługuje wszystkie obszary zarządzania, na każdym poziomie zarządzania: leśnictwa, nadleśnictwa, zakładu Lasów Państwowych, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych i Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych. SILP jest narzędziem, którego funkcją jest przetwarzanie danych przy użyciu techniki komputerowej, w tym operacji gospodarczych zaewidencjonowanych w księgach rachunkowych.

Aplikacja LAS – stanowiąca trzon Systemu Informatycznego Lasów Państwowych została funkcjonalnie podzielona na 6 zintegrowanych ze sobą modułów (podsystemów): Planowanie, Gospodarka leśna, Gospodarka towarowa, Kadry i Płace, Finanse i Księgowość, Infrastruktura. W SILP księgi rachunkowe tworzą zbiory danych w postaci: dzienników, księgi głównej i ksiąg pomocniczych, zestawienia obrotów i sald księgi głównej oraz sald ksiąg pomocniczych, wykazów składników i pasywów, odpowiednie do wykazu kont zawartego w Planie Kont. Wykaz ksiąg pomocniczych, z przyporządkowaniem do danego podsystemu, zawarty jest Rozdziale II. Załącznika nr 1 do Zarządzenia Nr 87 Dyrektora Generalnego LP z dnia 4 grudnia 2012r. w pkt 5.2. – *Wykaz zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na komputerowych nośnikach danych.*

Integracja wewnętrzna systemu ewidencji aplikacji LAS pozwala na jednokrotne wprowadzenie dokumentu, który staje się dostępny dla pozostałych modułów (podsystemów). Integracja zewnętrzna umożliwia agregowanie informacji.

Dla potrzeb systemu zarządzania i analiz (raportowania z bazy danych SILP), a także dla potrzeb ewidencji w zakresie takich zagadnień jak: decyzje administracyjne dot. wyłączeń gruntów z produkcji, materiału siewnego, e-faktur, dotacji na projekty, wykorzystywana jest aplikacja SILPweb. Jej moduły *Raporty i Sprawozdawczość* stanowią system raportowania generujący zestawienia, których nie można standardowo uzyskać w aplikacji LAS.

Szczegółowy wykaz programów (części składowych) SILP, prowadzony jest przez Zakład Informatyki Lasów Państwowych (ZILP).

Aplikacje LAS, SILPweb oraz Business Objects umożliwiają dostęp do danych systemu SILP poprzez wewnętrzne mechanizmy autoryzacji dostępu użytkowników do poszczególnych aplikacji. Dostęp do zasobów bazodanowych na potrzeby tworzenia raportów niestandardowych jest możliwy wyłącznie przy wykorzystaniu oprogramowania Business Objects, które również poprzez mechanizmy zastosowane w aplikacji SILPweb (system autoryzacji światów obiektów) kontroluje dostęp użytkownika i dopuszcza wyłącznie do danych właściwych zarówno merytorycznie, jak i terytorialnie (dane jednostki, rdLP, DGLP).

[dowód: akta kontroli tom II str. 120-123]

Dla potrzeb analiz oraz zarządzania działalnością i finansami Nadleśnictwa wykorzystywana jest przede wszystkim aplikacja SILPweb, a w szczególności jej moduły *Raporty i Sprawozdawczość*. Stanowią one system raportowania generujący szereg zdefiniowanych centralnie zestawień, których nie można standardowo uzyskać w znakowej aplikacji LAS. Do tworzenia niestandardowych raportów z bazy danych SILP, wspomagających proces zarządzania i analiz, wykorzystywany jest także pakiet Business Objects. Aplikacje te umożliwiają szeroki dostęp do danych SILP za pośrednictwem hurtowni danych. Hurtownia danych składa się z:

- centralnego systemu raportowania zawierającego zagregowane dane pobierane ze wszystkich jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych;
- lokalnego systemu raportowania zawierającego dane wszystkich jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych.

Wyżej wymienione aplikacje oferują zestawy raportów obejmujące główne płaszczyzny funkcjonowania jednostki, a w szczególności: planowania, gospodarki leśnej, gospodarki towarowej, kadr i płac, infrastruktury, finansów i księgowości, sprzedaży drewna, zamówień publicznych, dotacji na projekty, sprawozdawczości wewnętrznej i zewnętrznej.

[dowód: akta kontroli tom II str. 120-123]

Sprawozdania finansowe Nadleśnictwa za lata 2011-2013 sporządzane były na formularzach przekazywanych corocznie przez RDLP w Łodzi (w formie papierowej i elektronicznej w pliku excel) według zasad i wzorów określonych zarządzeniami Dyrektora Generalnego LP w sprawie zasad prezentacji danych w sprawozdaniu finansowym Lasów Państwowych za dany rok przez jednostki organizacyjne.

Przed sporządzeniem sprawozdania Nadleśnictwo dokonywało potwierdzenia obrotów i sald z innymi jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych.

[dowód: akta kontroli tom II str. 126-127]

Sprawozdanie finansowe Nadleśnictwa za rok 2012 podlegało badaniu przez biegłego rewidenta, który wydał o tym sprawozdaniu opinię bez zastrzeżeń.

[dowód: akta kontroli tom II str. 279-305]

4.2. Wybrane transakcje/zdarzenia gospodarcze oraz prawidłowość ujęcia ich w księgach rachunkowych

Opis stanu faktycznego	Wartość amortyzacji środków trwałych i wartości niematerialnych Nadleśnictwa wyniosła: w 2011 r. – 584,5 tys. zł, w 2012 r. – 587,0 tys. zł, w 2013 r. – 584,1 tys. zł i w pełni obciążała koszty jednostki. [dowód: akta kontroli tom II str. 128, 181-184]
------------------------	---

W latach 2011-2012 Nadleśnictwo przekazało środki na amortyzację scentralizowaną w wysokości odpowiednio 120,0 tys. zł i 220,0 tys. zł natomiast w roku 2013 otrzymało z scentralizowanej amortyzacji kwotę 995,0 tys. zł.

[dowód: akta kontroli tom II str. 129, 181-184]

Rozrachunki z tytułu amortyzacji scentralizowanej za rok 2011, 2012 i 2013 księgowane były na koncie 24582008 – RDLP w Łodzi.

[dowód: akta kontroli tom II str. 181-184, 131-135]

Podział wypracowanego przez Nadleśnictwo wyniku finansowego odbywał się zgodnie z § 19 rozporządzenia w sprawie zasad gospodarki finansowej. Zatwierdzanie sprawozdań finansowych oraz podział wyniku finansowego następowało decyzjami Dyrektora RDLP w Łodzi.

W 2011 r. wynik finansowy netto wyniósł 2 974,5 tys. zł i zatwierdzony został bez korekty. Zysk przeznaczony został na zwiększenie kapitału zasobów LP – 2 903,4 tys. zł, zasilenie zakładowego funduszu socjalnego – 21,1 tys. zł oraz na cele społecznie użyteczne – 50,0 tys. zł.

W 2012 r. wynik finansowy netto wyniósł 1 149,1 tys. zł i zatwierdzony został bez korekty. Zysk przeznaczony został na zwiększenie kapitału zasobów LP – 1 070,6 tys. zł, zasilenie zakładowego funduszu socjalnego – 23,5 tys. zł oraz na cele społecznie użyteczne – 55,0 tys. zł.

W 2013 r. zysk w kwocie 1 254,1 tys. zł został przeznaczony w wysokości 1 178,3 tys. zł na zwiększeni kapitału zapasów, zasilenie ZFŚŚ – 35,8 tys. zł oraz w wysokości 40,0 tys. zł na cele społecznie użyteczne. Dodatkowo kapitał zapasów Nadleśnictwa został zwiększony o kwotę 754,8 tys. zł przeznaczoną decyzją RDLP po weryfikacji wyniku finansowego na pokrycie niedoboru na działalności leśnej.

[dowód: akta kontroli tom II str. 141-150, 181-184]

W okresie objętym kontrolą dokonywane były transakcje pomiędzy Nadleśnictwem Smardzewice, a innymi jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych. Transakcje te dotyczyły m.in. sprzedaży sadzonek i nasion, a także organizacji szkoleń pracowników innych nadleśnictw. Analiza 4 transakcji dotyczących sprzedaży sadzonek w 2013 r. wykazała, że sprzedaż realizowana była po koszcie wykonania (wytworzenia), tj. zgodnie z § 15 rozporządzenia w sprawie zasad gospodarki finansowej. [dowód: akta kontroli tom II str. 151-161]

W wyniku sprzedaży środków trwałych w latach 2011-2013 Nadleśnictwo osiągnęło łączny zysk w wysokości 49,7 tys. zł. W 2011 r. dokonano sprzedaży 3 środków trwałych (samochodu, ciągnika i budynku mieszkalnego) za kwotę 46,4 tys. zł ponosząc koszty w wysokości 0,7 tys. zł. W 2012 r. sprzedano 2 środki trwałe (budynki mieszkalne) za kwotę 11,2 tys. zł ponosząc koszty w wysokości 7,5 tys. zł.

W 2013 r. sprzedano 1 środek trwały (budynek mieszkalny) za kwotę 8,8 tys. zł ponosząc koszty w wysokości 8,4 tys. zł.

[dowód: akta kontroli tom II str. 175]

Uwagi dotyczące NIK zwraca uwagę, że rozrachunki z tytułu amortyzacji scentralizowanej powinny badanej być księgowane w Nadleśnictwie na koncie 265 – rozliczenie amortyzacji zgodnie działalności z Polityką rachunkowości Lasów Państwowych stanowiącą załącznik nr 1 do zarządzenia Nr 87 Dyrektora Generalnego LP z dnia 4 grudnia 2010 r.

[dowód: akta kontroli tom II str. 136-140]

4.3. Ocena sytuacji majątkowo-finansowej Nadleśnictwa

Opis stanu faktycznego Sytuację finansowo – majątkową Nadleśnictwa należy ocenić jako stabilną. Bilans na dzień 31 grudnia poszczególnych lat wykazywał po stronie pasywów i aktywów sumy: 2011 r. – 21 538,9 tys. zł, 2012 r. – 22 162,4 tys. zł w 2013 r. – 27 071,9 tys. zł. W stosunku do 2011 r. suma bilansowa w 2012 r. wzrosła o 623,4 tys. zł (2,9%), w 2013 r. w odniesieniu do roku 2012 r. o 4 909,5 tys. zł (22,2%).

Aktywa trwałe stanowiły: w 2011 r. – 50,0% (10.761,3 tys. zł), w 2012 r. – 53,4% (11 825,4 tys. zł) i w 2013 r. – 48,3% (13 085,2 tys. zł) struktury majątku Nadleśnictwa Smardzewice, natomiast aktywa obrotowe odpowiednio: 50,0% (10 777,6 tys. zł), 46,6% (10 337,0 tys. zł) i 51,7 % (13 986,7 tys. zł).

W 2012 r. wartość aktywów trwałych w odniesieniu do 2011 r. wzrosła o 9,9% (1 064,1 tys. zł), w 2013 r. w odniesieniu do 2012 r. o 10,7% (1 259,8 tys. zł). Stan aktywów obrotowych w 2012 r. w odniesieniu do 2011 r. zmniejszył się o 4,1% (440,6 tys. zł), w 2013 r. w odniesieniu do 2012 r. wzrósł o 35,3% (3 649,7 tys. zł).

Źródłem finansowania aktywów były kapitały własne w wysokości: 2011 r. – 76,0% (16 364,9 tys. zł), 2012 r. – 77,7% (17 222,4 tys. zł) i 2013 r. – 70,3% (19 029,3 tys. zł) oraz zobowiązania i rezerwy w wysokości: 2011 r.- 24,0% (5 174,1 tys. zł), 2012 r. – 22,3% (4 939,9 tys. zł) i 2013 r. – 29,7% (8 042,6 tys. zł).

Kapitały własne wzrosły: w 2012 r. w odniesieniu do roku 2011 r. o 5,2% (857,6 tys. zł), w 2013 r. w odniesieniu do 2012 r. o 10,5% (1 806,9 tys. zł). Zobowiązania i rezerwy zmniejszyły w 2012 r. w odniesieniu do 2011 r. o 4,5% (234,2 tys. zł), a w 2013 r. w odniesieniu do 2012 r. wzrosły o 62,8% (3 102,7 tys. zł).

[dowód: akta kontroli tom II str. 197-199, 203-235]

Rachunek zysków i strat wskazuje na osiągnięcie dodatniego wyniku finansowego w kwocie netto: w 2011 r. – 2 974,5 tys. zł, w 2012 r. – 1 149,1 tys. zł i w 2013 r. – 1 254,1 tys. zł. Zysk za 2012 r. był niższy o 61,4 % (o 1 825,4 tys. zł) od zysku za 2011 r., natomiast zysk wypracowany za 2013 r. był wyższy o 9,1% (105,0 tys. zł) od zysku za 2012 r.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2012 r. (12 352,1 tys. zł) zmalowały o 2 572,4 tys. zł w stosunku do 2011 r. (14 924,5 tys. zł), by w 2013 r. (12 476,6 tys. zł) nieznacznie wzrosnąć o 124,5 tys. zł. Wysokość kosztów sprzedaży produktów, towarów i materiałów (7 232,1 tys. zł) oraz koszty ogólnego zarządu (5 880,7 tys. zł) tylko w 2011 r. pozwoliły na uzyskanie zysku ze sprzedaży w wysokości 1 811,7 tys. zł. W kolejnych latach wysokość kosztów sprzedaży produktów, towarów i materiałów (w 2012 r. – 6 939,9 tys. zł, w 2013 r. – 7 075,3 tys. zł) oraz koszty ogólnego zarządu (w 2012 r. – 6 006,5 tys. zł, w 2013 r. – 6 356,6 tys. zł) powodowały stratę ze sprzedaży w wysokości: w 2012 r. (-) 594,4 tys. zł, w 2013 r. (-) 955,3 tys. zł.

W kolejnych latach objętych kontrolą rosły pozostałe przychody operacyjne (głównie z tytułu udostępniania gruntów leśnych na cele eksploracji kopalin) i tak w 2011 r. wyniosła one 1 048,3 tys. zł, w 2012 r. – 1 579,6 tys. zł, w 2013 r. – 2 412,1 tys. zł. Wysokość pozostałych przychodów operacyjnych w głównej mierze wpływała na wysokość osiągniętego zysku na działalności operacyjnej w kolejnych latach (w 2011 r. – 2 805,5 tys. zł, w 2012 r. – 956,3 tys. zł, w 2013 r. – 1 376,9 tys. zł.).

[dowód: akta kontroli tom II str. 200-201, 203-235]

W latach 2011-2013 wskaźnik pokrycia majątku trwałego zarówno kapitałem własnym jak i kapitałem stałym malał i wynosił odpowiednio: 152,1%, 145,5% i 145,4%.

Wskaźniki rentowności Nadleśnictwa kształtowały się na następującym poziomie:

- wskaźnik rentowności majątku ogółem (ROA)²⁴ wykazywał tendencję malejącą; na koniec 2012 r. był niższy o 8,63% od poziomu z 2011 r. i wyniósł 5,18%, na koniec 2013 r. był niższy o 0,55% w odniesieniu do roku 2012 i wynosił 4,63%,
- wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE) wykazywał tendencję malejącą; na koniec 2012 r. był niższy o 11,51% od poziomu z 2011 r. i wyniósł 6,67%, a na koniec 2013 r. był niższy o 0,08% w odniesieniu do 2012 r. i wyniósł 6,59%,
- wskaźnik rentowności netto sprzedaży na koniec 2012 r. wyniósł 9,30 % i był niższy od stanu na koniec 2011 r. o 10,63 %, wskaźnik ten na koniec 2013 r. był wyższy o 0,75% w odniesieniu do roku 2012 i wyniósł 10,05%.

Wskaźniki płynności w latach 2011-2013 osiągnęły w Nadleśnictwie następujące wartości:

- wskaźnik bieżącej płynności²⁵: 2,64 (2011 r.), 4,53 (2012 r.), 3,63 (2013 r.),
- wskaźnik szybkiej płynności²⁶: 2,62 (2011 r.), 4,47 (2012 r.), 3,60 (2013 r.),
- wskaźnik natychmiastowej wymagalności²⁷: 2,38 (2011 r.), 4,22 (2012 r.) i 2,78 (2013 r.).

²⁴ Informuje o wielkości zysku netto przypadającego na każdą złotówkę zaangażowaną w aktywa (majątek). Wzrastająca wartość ROA świadczy o poprawiającej się zyskowności, a spadająca wartość ROA świadczy o spadającym poziomie zyskowności firmy.

²⁵ Informuje w jakim stopniu firma jest zdolna do uregulowania swoich bieżących zobowiązań aktywami obrotowymi. Jego wartość powinna się mieścić w przedziale 1,3 – 2,0.

²⁶ Wskaźnik odzwierciedla natychmiastową zdolność przedsiębiorstwa do spłaty zaciągniętych zobowiązań. Optymalna jego wartość powinna mieścić się w przedziale <1,0-1,2>. Spadek wartości poniżej 1,0 oznacza zachwianie płynności przedsiębiorstwa.

²⁷ Wskaźnik pokazuje jaką część zaciągniętych zobowiązań firma jest w stanie pokryć posiadanymi środkami pieniężnymi.

Wskaźnik ogólnego zadłużenia kształtował się w latach 2011-2013 na poziomie odpowiednio: 24,02%, 22,29% i 29,71%. Obrót należnościami z tytułu dostaw i usług w 2012 r. i 2013 r. wyniósł 5,8 dni. Obrót zobowiązaniami z tytułu dostaw robót i usług w 2013 r. następował co 24,7 dni tj. o 9,3 dni dłużej niż w 2012 r. (15,4 dni) i o 0,5 dnia dłużej niż w 2011 r. (24,2 dni). Wskaźniki obrotu należności i zobowiązań handlowych wyliczono jako iloraz wartości - odpowiednio należności i zobowiązań - według stanu na ostatni dzień roku obrotowego oraz przychodów ze sprzedaży, pomnożony przez 360 dni.

Wskaźnik rotacji zapasów wskazuje, iż przeciętny czas trwania jednego cyklu obrotowego zapasów w poszczególnych latach wynosił odpowiednio: 1,5, 3,8 i 2,6 dni.

[dowód: akta kontroli tom II str. 202]

Główną pozycją środków trwałych były budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej, których wartość wynosiła w 2011 r. – 10 126,6 tys. zł, w 2012 r. – 11 482,2 tys. zł, w 2013 r. – 11 851,9 tys. zł, co stanowiły w 2011 r. – 94,4%, w 2012 r. – 97,4 % i 2013 r. – 90,7 % rzeczowych aktywów trwałych.

Najistotniejsze transakcje dotyczące zmian w rzeczowym majątku trwałym w poszczególnych grupach dotyczyły: sprzedaży i likwidacji budynków mieszkalnych, budowy i modernizacji dróg leśnych, likwidacji sprzętu komputerowego, zakupu i likwidacji maszyn, urządzeń i aparatów gospodarki leśnej, zakupu i sprzedaży samochodów.

[dowód: akta kontroli tom II str. 236-238]

Nadleśnictwo posiadało inwestycje długoterminowe w nieruchomości o wartości netto wg stanu na 31 grudnia 2011 r. 7,7 tys. zł, których stan zmniejszył się w kontrolowanym okresie do kwoty 6,4 tys. zł na 30 kwietnia 2013 r.²⁸ Wykazywane w bilansie inwestycje w nieruchomości dotyczyły dzierżawy obiektów (warsztatu, magazynów i garażu), które w latach ubiegłych wykorzystywano na cele gospodarki leśnej. Z chwilą rozwiązania umowy dzierżawy ww. obiekty zostały przeklasyfikowane do środków trwałych. Z tytułu dzierżawy tych obiektów w latach 2011-2013 Nadleśnictwo uzyskało przychody w kwocie odpowiednio: 8,5 tys. zł, 8,9 tys. zł i 2,9 tys. zł.

[dowód: akta kontroli tom II str. 239, 264-271]

W latach 2011-2013 Nadleśnictwo nie posiadało długoterminowych aktywów finansowych.

[dowód: akta kontroli tom II, str. 197-199, 266]

Na dzień bilansowy w Nadleśnictwie nie występowały zapasy, które utraciły wartość użytkową. W związku z tym nie dokonywano odpisów aktualizujących.

[dowód: akta kontroli tom II str. 183, 241, 263]

Należności krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług (wartość bilansowa) w Nadleśnictwie Smardzewice wyniosły (wg stanu na 31 grudnia): 2011 r. – 298,8 tys. zł, 2012 r. – 199,1 tys. zł i 2013 r. – 201,4 tys. zł, w tym należności za drewno stanowiły odpowiednio: 87% – 259,0 tys. zł, 59% – 116,8 tys. zł i 36% – 71,8 tys. zł.

Należności przeterminowane na 31 grudnia 2013 r. wynosiły 67,8 tys. zł, tj. 33,7% wszystkich należności. Należności przeterminowane za drewno na koniec 2013 r. wyniosły 5,1 tys. zł²⁹ (tj. 7,5% ogólnej wartości należności przeterminowanych). Kwota 46,9 tys. zł (69,2% należności przeterminowanych) stanowiła naliczone kary firmie K., wobec której toczy się postępowanie sądowe.

Należności krótkoterminowe w 2012 r. (581,6 tys. zł) zmalały o 420,7 tys. zł w stosunku do 2011 r. (1 002,3 tys. zł) by w 2013 r. wrosnąć o 2 593,2 tys. zł do wartości 3 174,8 tys. zł. Wpływ na wzrost należności krótkoterminowych miały należności wewnątrzbranżowe (w 2013 r. – 1 161,5 tys. zł w 2012 r. – 76,7 tys. zł oraz inne (w 2013 r. – 1 690,8 tys. zł a w 2012 r. – 305,8 tys. zł)

[dowód: akta kontroli tom II str. 176, 195-196, 242]

²⁸ Data zakończenia umowy dzierżawy

²⁹ Kwota ta została zapłacona przez kontrahenta 27 stycznia 2014 r.

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wyniosły: w 2011 r. – 1 004,5 tys. zł, w 2012 r. – 526,8 tys. zł i w 2013 r. – 857,4 tys. zł. Nadleśnictwo nie płaciło odsetek od nieterminowej zapłaty zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług.

[dowód: akta kontroli tom II, str. 195-196, 242]

Wartość kapitału własnego wynosiła: w 2011 r. – 16 364,9 tys. zł (76,0% pasywów), 2012 r. – 17 222,4 tys. zł (77,7% pasywów) i w 2013 r. – 19 029,3 tys. zł (70,3% pasywów). W 2011 r. na wzrost kapitału własnego wpływ miało m.in. zwiększenie z o: 1 226,8 tys. zł z tytułu zysku z roku poprzedniego, 2 974,5 tys. zł – zysku roku bieżącego, 466,6 tys. zł – wartości netto nieodpłatnie otrzymanych środków trwałych oraz zmniejszenie kapitału m.in. o: 120,0 tys. zł – scentralizowanej amortyzacji. W 2012 r. na wartość kapitału własnego wpływ miało m.in. zwiększenie kapitału o: 2 903,5 tys. zł z tytułu zysku z roku poprzedniego, 1 149,1 tys. zł – zysku z roku bieżącego oraz zmniejszenie kapitału m.in. o: 220,0 tys. zł – scentralizowana amortyzacja. W 2013 r. na wartość kapitału własnego wpływ miało m.in. zwiększenie kapitału o 1 070,6 tys. zł – zysk z roku poprzedniego, 995,1 tys. zł – scentralizowana amortyzacja, 1 254,2 tys. zł – zysk roku bieżącego oraz zmniejszenie kapitału o 365 tys. zł nieodpłatne przekazanie składników majątku³⁰.

[dowód: akta kontroli tom II str. 243, 313, 314-318]

Ogółem przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w roku 2011 r. wyniosły 14 924,5 tys. zł. W roku 2012 nastąpił spadek przychodów w stosunku do roku wcześniejszego o 17,2% tj. o kwotę 2 572,4 tys. zł (przychody te w 2012 r. wyniosły 12 352,1 tys. zł). W kolejnym - 2013 roku, przychody wyniosły 12 476,6 tys. zł, co w stosunku do roku 2012 r. oznaczało wzrost o 124,5 tys. zł (o 1,0%).

Przychody z działalności ubocznej były wyższe niż koszty poniesione na ich prowadzenie, stosownie do wymogu § 4 ust.3 rozporządzenia w sprawie zasad gospodarki finansowej. W latach 2011-2012 Nadleśnictwo nie osiągało przychodów z działalności dodatkowej³¹. W 2013 r. przychody te wyniosły 0,6 tys. zł

Poniesione na tą działalność koszty wyniosły natomiast odpowiednio: 9,2 tys. zł, 12,2 tys. zł i 8,5 tys. zł. Po uwzględnieniu płatności bezpośrednich do gruntów rolnych, (które zgodnie z Planem Kont ujęto w pozostałych przychodach operacyjnych na koncie 760161)³² wynik na działalności dodatkowej wyniósł w 2011 r. (-) 2,0 tys. zł, w 2012 r. (+) 2,0 tys. zł, w 2013 r. (-) 2,5 tys. zł

[dowód: akta kontroli tom II str. 200-201, 244, 245]

Nadleśniczy wyjaśnił, że Nadleśnictwo sukcesywnie zmniejsza powierzchnię gruntów, na których prowadzona jest gospodarka łąkowo-rolna. I tak powierzchnia gruntów rolnych, na których gospodaruje Nadleśnictwo zmniejszyła się z 15,1 ha w 2011 r. do 5,5 ha w roku 2012 i do 5,22 ha w roku 2013.

Grunty, na których Plany zagospodarowania Przestrzennego Gminy lub Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy zezwalają są sukcesywnie zalesiane. Pozostałe grunty są wdzierżawiane, (jeśli są na nie chętni), reszta jest z konieczności uprawiana przez Nadleśnictwo. Są to grunty w sąsiedztwie lasów o słabej klasie gleby, pod silną presją ze strony zwierzyny.

[dowód: akta kontroli tom II str. 245]

W poszczególnych latach okresu objętego kontrolą Nadleśnictwo odprowadziło do budżetu państwa, odpowiednio:

- podatek leśny w kwocie: 287,4 tys. zł, 343,4 tys. zł i 343,1 tys. zł,
- podatek od towarów i usług VAT :2 054,6 tys. zł, 1 585,0 tys. zł i 2 015,0 tys. zł,
- podatek rolny: 2,5 tys. zł, 3,0 tys. zł i 2,5 tys. zł,

³⁰ Zgodnie z porozumieniem z dnia 28 stycznia 2013 r. pomiędzy Nadleśnictwem a Dyrektorem Generalnym Lasów Państwowych (w uzgodnieniu z dyrektorem RDLP) środki w wysokości 365 tys. zł zostały przekazane GDLP z przeznaczeniem na zakup i adaptację siedziby biura GDLP.

³¹ Działalność dodatkowa obejmowała działalność łąkowo-rolną, a w 2013 r. także działalność transportową

³² W 2011 r. – 7,2 tys. zł, w 2012 r. – 14,2 tys. zł, w 2013 r. – 5,3 tys. zł

- podatek od nieruchomości: 66,4 tys. zł, 44,4 tys. zł i 45,2 tys. zł.
[dowód: akta kontroli tom II str. 254-257]

Przeciętne zatrudnienie w Nadleśnictwie wyniosło: w 2011 r. - 47, w 2012 r. - 50 i w 2013 r. - 48 osób, w tym robotników odpowiednio: 4, 4 i 4, pracowników administracji: 10, 13 i 12, Służby Leśnej: 33, 33 i 32 osoby. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wyniosło: w 2011 r. 6 240,3 zł, w 2012 r. 6 500,4 zł, a w 2013 r. 6 788,0 zł.

Średnie miesięczne wynagrodzenie pracownika administracji wyniosło: w 2011 r. 4 757,7 zł, w 2012 r. 4 776,1 zł (o 18,4 zł więcej, tj. o 0,4% niż w roku poprzednim) i w 2013 r. 5 744,1 zł (o 986,4 zł więcej, tj. o 20,7% niż w 2011 r. i o 968,0 zł, tj. 20,3% niż w 2012 r.)

Średnie miesięczne wynagrodzenie robotnika wyniosło: w 2011 r. 4 322,9 zł, w 2012 r. 4 489,2 zł (o 166,3 zł więcej, tj. o 3,8% niż w roku poprzednim) i w 2013 r. 3 775,5 zł (o 547,4 zł mniej, tj. o 12,7% niż w 2011 r. i o 713,7 zł mniej, tj. o 15,9% niż w 2012 r.).

Średnie miesięczne wynagrodzenie pracownika Służby Leśnej wyniosło: w 2011 r. 6 922,0 zł, w 2012 r. 7 423,4 zł (o 501,4 zł więcej, tj. o 7,2% niż w roku poprzednim) i w 2013 r. 7 556,0 zł (o 634,0 zł więcej, tj. o 9,2% niż w 2011 r. i o 132,6 zł więcej, tj. o 1,8% niż w 2012 r.).

[dowód: akta kontroli tom II str. 259]

Różnica w przyroście wynagrodzeń w grupie pracowników administracji oraz robotników w kolejnych latach wynikała z następujących przyczyn:

- spadek przeciętnego wynagrodzenia w 2013 r. w grupie pracowników administracji jest następstwem korzystania przez pracownika z zasiłku macierzyńskiego przez okres 140 dni. Podobna sytuacja wystąpiła w grupie pracowników na stanowiskach robotniczych (dwie osoby przebywały na długotrwałym zwolnieniu lekarskim - łącznie 212 dni). Wypłacane zasiłki nie obciążały za te okresy kosztów wynagrodzeń;
- wzrost przeciętnego wynagrodzenia w 2012 r. w porównaniu do 2011 r. w grupie pracowników administracji spowodowany został m.in. zmianą struktury zatrudnienia. W 2011 r. przeciętne zatrudnienie stażystów, tj. pracowników o najniższym wynagrodzeniu wyniosło trzy osoby, natomiast w 2012 r. był zatrudniony jeden stażysta, również w 2011 r. przez 6 m-cy był zatrudniony pracownik na umowę – zastępstwo z niskim wynagrodzeniem. Wzrost był spowodowany też skumulowaniem się w 2012 roku nagród jubileuszowych.

[dowód: akta kontroli tom II str. 8]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie **stwierdzono nieprawidłowości**.

**Ocena
częstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Nadleśnictwa w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od sformułowania wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla Pana Nadleśniczego, a drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³³ przysługuje Panu Nadleśniczemu prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania.

Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

³³ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

Warszawa, dnia 04 listopada 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler
Grzegorz Odziemkowski
Główny specjalista k.p.

.....
Podpis